

Формування організаційної структури територіальних органів з питань банкрутства в Україні

УДК 332.143:005.334.4

Костіна О.М.

В роботі проаналізовано процес формування державних структур з питань банкрутства в Україні, його організаційну та управлінську структури, місце в ієрархії державних інститутів влади.

В работе проанализирован процесс формирования государственных структур по вопросам банкротства в Украине, его организационная и управленческая структура, место в иерархии государственных институтов власти.

In the thesis analyzed the formation of state structures on bankruptcy issues in Ukraine, its organizational and management structure, and place in the hierarchy of state institutions.

Світова економічна криза загострила проблеми пов'язані з необхідністю формування в країнах з розвинутою економікою чотирирівневої системи антикризового управління – на рівні держави, регіону, галузі та окремого підприємства. Державна антикризова політика повинна бути комплексною, цілеспрямованою і враховувати прояви кризи на всіх рівнях. Мережа взаємопов'язаних установ, здатних аналізувати кризову ситуацію, швидко реагувати на неї та впроваджувати у життя антикризову політику, утворюють систему антикризового управління країни. Напередодні поширення нової хвилі економічної кризи у світі це питання набуває особливої актуальності.

Дослідження більшості вітчизняних фахівців (Копилук О. [1], Лігоненко Л. [2], Морозова О. [3], Тельнова А. [4] та ін.) переважно спрямовані на вивчення теорії економічних криз та розробку окремих антикризових заходів на рівні підприємств і недостатньо уваги приділяється питанням антикризової політики усіх рівнів на основі комплексного підходу та її координації відповідними органами з метою моніторингу та попередження розвитку кризових явищ і виникнення нових.

Мета дослідження – проаналізувати існуючу антикризову систему України, дослідити процес її формування, організаційну структуру та місце в ієрархії центральних органів влади.

Антикризова система в Україні функціонує на державному рівні і покликана пом'якшувати або попереджувати наслідки існуючих кризових явищ та в деякій мірі попереджувати виникнення нових. Відповідні заходи носять несистематичний характер, лише частково контролюються з боку державних установ і, як наслідок, не приносять бажаного соціально-економічного ефекту. Функціонування сучасної системи антикризового управління України зводиться до діяльності на рівні Державного департаменту з питань банкрутства (надалі Департамент), який був утворений згідно з постановою Кабінету Міністрів України (КМУ) № 360 «Про утворення Державного департаменту з питань банкрутства» від 27 березня 2006 р. [5] та підзвітних йому територіальних органів з питань банкрутства. Департамент є урядовим органом державного управління у складі Міністерства економіки і діє як самостійна організаційна одиниця (власна кадрова, господарча та інформаційно-технічна політика розвитку).

Процес становлення національної антикризової системи пов'язаний з формуванням в Україні ринкових відносин, при яких неодноразово змінювалася організаційна структура центрального апарату та територіальних органів Департаменту, а також їх юридичний статус. Починаючи з 1996 р. можна виділити сім основних етапів у розвитку антикризової системи України (табл. 1). Відсутність чіткого плану заходів щодо розвитку антикризової інфраструктури, відповідної координації й регулювання з боку держави, підзвітність різним гілкам влади призводили до відокремлення, постійної зміни (переформування) та неузгодженості в роботі окремих антикризових органів, що негативно позначалося на результатах управління антикризовим процесом в Україні.

Ситуація дещо стабілізувалася у 2004-2006 р.р. разом зі створенням територіальних управлінь з питань банкрутства та Департаменту, як цілісної вертикально побудованої організаційної

системи, що займається вирішенням кризових ситуацій в економіці країни.

Таблиця 1

Хронологія формування та становлення національної антикризової системи

№ з/п	Роки	Установа (орган)	Нормативний акт щодо створення установи
1	1996-2000	Агентство з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій	Постанова КМУ від 22 серпня 1996 р. № 990 «Про Агентство з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій»
2	2000-2005	Державна госпрозрахункова установа «Агентство з питань банкрутства»	Постанова КМУ від 24 квітня 2000 р. № 691 «Про утворення державної госпрозрахункової установи "Агентство з питань банкрутства»
3	до 2001	Відділи з питань банкрутства у складі Державної інспекції з контролю за цінами	Постанова Ради Міністрів УРСР від 11 квітня 1991 р. N 84 «Про створення органів державного контролю за цінами»
4	2001-2004	Територіальні органи Міністерства економіки з питань банкрутства (регіональні управління)	Наказ Міністерства економіки України від 03 лютого 2000 р. № 238 «Про ліквідацію відділів з питань банкрутства у складі Державної інспекції з контролю за цінами та утворення територіальних органів Мінекономіки з питань банкрутства»
5	2001-2005	Комісія з питань неплатоспроможності	Постанова КМУ від 12 вересня 2001 р. № 1181 «Про утворення Комісії з питань неплатоспроможності»
6	2004-2006	Територіальні управління (відділи) з питань банкрутства Міністерства економіки	Наказ Міністерства економіки України № 284 від 30 червня 2004 р. «Про ліквідацію територіальних органів з питань банкрутства Міністерства та утворення територіальних управлінь (відділів) з питань банкрутства Міністерства»
7	з 2006	Державний департамент з питань банкрутства	Постанова КМУ № 360 «Про утворення Державного департаменту з питань банкрутства» від 27 березня 2006 р.

Організаційна структура Департаменту відтворює структуру адміністративно-територіального устрою України (рис. 1). Відповідно до цього він входить до складу Міністерства економіки України та має

дворівневу структуру – складається з Департаменту, який знаходиться у м. Києві і представляє його центральний рівень та 25 територіальних органів з питань банкрутства: 5 управлінь в АРК й м. Севастополь, місті Києві, Харківській, Донецькій, Дніпропетровській областях; 6 відділів (Запорізька, Івано-Франківська, Миколаївська, Луганська, Львівська, Одеська області); 14 секторів у інших областях України. Департамент та його територіальні органи є юридичними особами, мають самостійні баланси, рахунки в установах банків, печатку із зображенням Державного герба України і своїм найменуванням.

Рис. 1. Організаційна структура Департаменту

Департамент очолює директор, який здійснює загальне керівництво, визначає повноваження та розподіляє обов'язки між своїми заступниками й несе персональну відповідальність за стан справ у сфері діяльності установи. Заступники директора координують роботу переважної більшості управлінь, секторів та відділів Департаменту, крім Відділу фінансового обліку та кадрового забезпечення, який очолює головний бухгалтер. Крім того, згідно з наказом директора Департаменту за №110 від 3 листопада 2008 р. «Про консультативну раду при Державному департаменті з питань банкрутства» [5] та з метою здійснення координації заходів щодо запобігання банкрутству і врахування громадської думки, була створена Консультативна рада, обов'язки координатора якої було покладено на одного з заступників. Узагальнена структура управління Департаменту наведена на рис. 2.

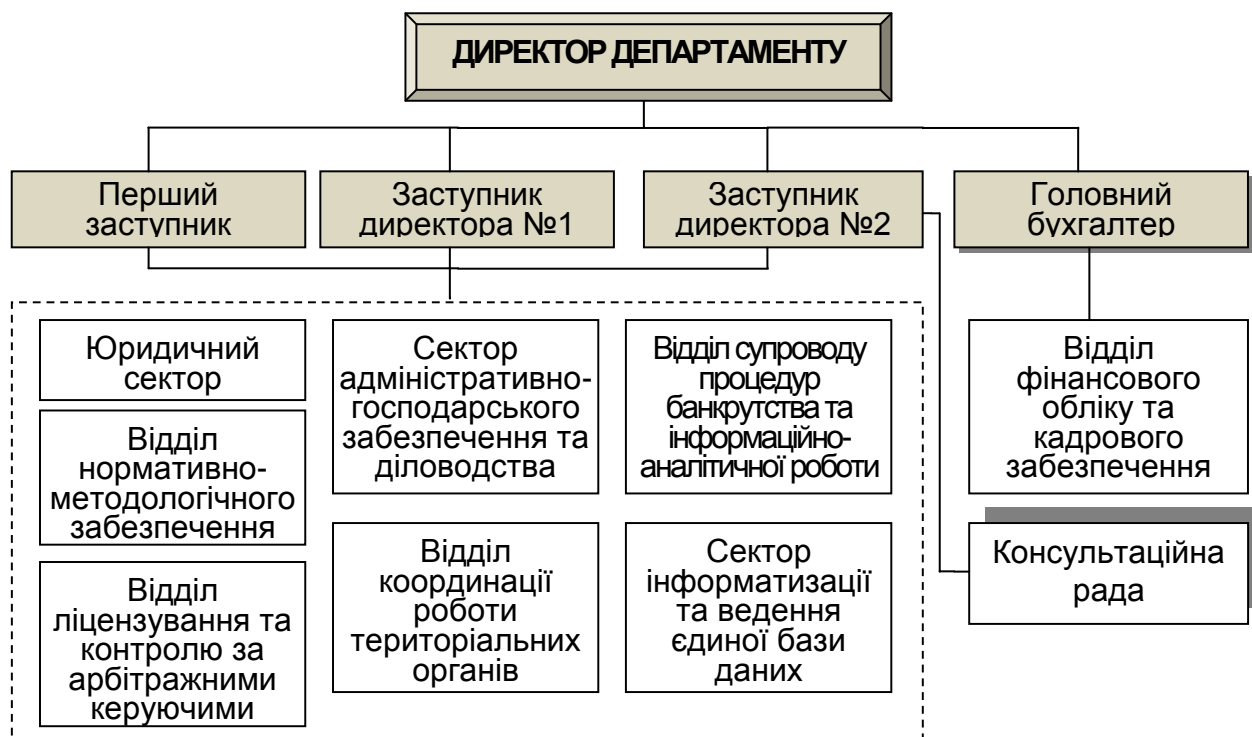

Рис. 2. Структура управління Департаменту

Результати дослідження свідчать, що система антикризового управління в Україні формувалася протягом шістнадцяти років і постійно змінювалася, проте і досі є недостатньо ефективною, має нестабільну організаційну структуру й недоліки у інфраструктурному забезпеченні. Вивчення особливостей та функцій національної антикризової системи та аспектів діяльності окремих територіальних органів з питань банкрутства стануть підґрунтям для майбутніх досліджень.

Перелік посилань: 1. Штангерт А. М., Копилюк О. І. Антикризове управління підприємством: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 335 с.; 2. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: Підручник. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 824 с.; 3. Морозова О. А. Модель прогнозування виникнення та розвитку економічної кризи на рівні суб'єктів господарювання // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: Економічна. – 2004. - №82. – С. 139-146; 4. Тельнова А. В. Антикризова програма та її роль на сучасному вітчизняному підприємстві // Економіка: проблеми теорії та практики: Зб. наук. пр. – Дніпропетровськ, 2002. – №134. – С. 174-177; 5. Офіційний сайт Державного департаменту з питань банкрутства // www.sdb.gov.ua; 6. Законодавство України // <http://www.uapravo.net/data/base48/ukr48607.htm>; 7. Нормативные акты Украины // <http://zakon.nau.ua/doc/?code=va284569-04>